

Ghid pentru comunitatea academică și de cercetare a Universității de Vest din Timișoara privind utilizarea adecvată a licențelor publice (open access)

Utilizarea licențelor publice sau licențierea open access a drepturilor de autor oferă posibilitatea autorilor operelor intelectuale să permită accesul publicului larg la operele de creație intelectuală, dar, în același timp, să păstreze anumite drepturi și un anumit nivel de control asupra drepturilor de proprietate intelectuală ce survin din procesul creativ.

Ce este licențierea open access? Aceasta se referă la practica oferirii accesului nerestricționat și gratuit la cercetare incrementală, literatură și alte opere de creație. Permite oricărei persoane care beneficiază de acces la internet să citească, să descarce, să copieze, să distribuie și, uneori, chiar și să modifice creații intelectuale sub licențiere publică.

Păstrarea anumitor drepturi de autor și drepturi conexe. Atunci când autorii își publică lucrările sub o licență publică, aceștia păstrează în continuare anumite drepturi de autor privind opera de creație intelectuală. Licențierea open access nu reprezintă renunțarea la drepturile de autor, în schimb, permite autorilor să ofere permisiune unor terți să le folosească operele în moduri specifice.

Licențele copyleft. Licențele copyleft sunt o modalitate de licențiere open source care are ca scop oferirea utilizatorilor acces gratuit și perpetuu la software sau lucrări creative, cu condiția ca orice alte lucrări derivate sau modificări aduse lucrării originale să fie făcute în regim deschis, sub imperiul aceluiași tip de licență. **Nu toate licențele open access au și caracter de licențe copyleft**, astfel că decizia de a folosi una dintre aceste tipuri de licențiere trebuie determinată de obiectivele specifice și preferințele creatorului sau a titularului dreptului.

Licențele Creative Commons. Una dintre cele mai comune metode de licențiere open access este folosirea licențelor Creative Commons. Acestea permit o varietate largă de tipuri de licențe de care autorii operelor de creație intelectuală pot face uz pentru a indica modalitatea în care terții pot utiliza operele.

Licențele Creative Commons oferă mai multe combinații de permisiuni și condiții. Spre exemplu, cea mai permisivă licență este CC-BY (Creative Commons Attribution) care permite terților să folosească, să distribuie, să modifice și să construiască pe baza operelor de creație intelectuală, atât timp cât se oferă recunoaștere autorului original al operei. Alte tipuri de licențe Creative Commons pot prezenta condiții suplimentare, precum interzicerea folosirii operei în scop comercial (CC-BY-NC) sau necesitatea respectării condiției de share alike, și anume ca orice re folosire, modificare, sau operă derivată din opera originală să existe sub aceiași termeni și condiții precum cea originală (CC-BY-SA).

Pentru mai multe informații, accesați [site-ul Creative Commons](https://creativecommons.org/).

Licența GNU General Public License (GPL). Licența GPL este o licență copyleft de tip open source pentru software-uri care permite utilizatorilor să folosească în mod gratuit, să

modifice și să distribuie software. Licența asigură caracterul deschis al codului sursă, dar și pentru orice modificări sau lucrări derivate de la acesta, care sunt realizate implicit tot sub licența GPL. Acest tip de licențiere promovează colaborarea pentru inovarea de software și nu restricționează uzul software-ului în scop comercial.

Pentru mai multe detalii, accesați [site-ul GNU General Public License](#).

Free Art License (FAL). Licența FAL este o licență de tip copyleft folosită în mod specific pentru lucrări de artă, în mod similar folosirii licenței GPL pentru software-uri. FAL permite uzul gratuit, modificarea și distribuirea operelor de artă cu condiția ca orice modificări sau lucrări derivate de la acestea să fie făcute disponibile publicului sub aceeași licență.

Licența FAL poate fi aplicată unei varietăți mari de lucrări artistice precum în domeniul artelor vizuale (picturi, desene, sculpturi, instalații, fotografii, artă digitală), în design grafic (logo-uri, postere, coperte de cărți, ilustrații), în literatură (pentru textele care sunt considerate opere de artă și nu texte informative sau funcționale) și în artă multimedia (artă interactivă, instalații audio).

Pentru mai multe detalii, accesați [site-ul Free Art License](#).

Licența Open Database License (ODbL). Licența ODbL este o licență copyleft folosită în mod specific pentru baze de date. Aceasta permite uzul, distribuirea și modificarea bazelor de date, precum și crearea unor lucrări derivate din acestea. Asigură faptul că baza de date va rămâne în regim deschis și că orice modificări sau adăugiri vor suporta același regim, sub licența ODbL.

Pentru mai multe detalii, accesați [site-ul Open Data Commons Open Database License](#).

Avantajele licențierii open access. Prin alegerea licențierii în regim open access, autorii/creatorii de conținut cresc vizibilitatea, întinderea și impactul muncii lor. În general lucrările open access, fie ele articole științifice, linii de cod, lucrări artistice, sunt mult mai ușor de găsit și accesat de membrii comunității academice și științifice relevante, de către studenți și de către publicul general. De asemenea, licențierea open access promovează colaborarea, inovarea și transferul tehnologic și cognitiv.